

Zpověď = cestovka .
 - - - - -

Hned v úvodu poznamenávám, že ta má zpověď není známý církevní obřad, ale měl jsem v úmyslu - a doufám, že se mi to podařilo sestavit jakousi mozaiku skutečně prožitých, pravdivých a doklady podložených událostí pro mé curriculum vitae - prý hodně pestré...

Za těch 86 let jsem se pohyboval či vegetoval na různých místech naší vlasti a je tedy možné, že jsem se s někým setkal, někomu jsem tu dobu připomněl, zavzpomíná si nebo i potěší. Nerad přiznávám, že to pro mne nebyla období jen idylická, klidná, ale toho smutného i bolestí bylo asi více. Připouštím, že teprve v pokročilém věku se mi podařilo všechno zdolávat, snad i díky pevné vůli v sebe, ve víře, že všechno lze překonat...!

Křestní list mi dává na vědomí, že jsem se narodil v Praze, v porodnici u Apolináře dne 18.8.1926. V té době jsme bydleli v Báňské Štiavnici, kde otec provozoval hotel Metropol. Naši tam měli o rok dříve při narození bratra různé potíže, také při křtu a proto matka se rozhodla a odvážila v doprovodu otce jet do pražské porodnice.

Po šťastném návratu do Štiavnice se nám tam dařilo jistě dobře, což dokumentují fotografie a tak jsme tam bydleli ještě asi tři roky. Matka vedla hospodářství, účetní agendu, provoz a já s bratrem jsme byli pod dohledem mladých, manželských manželů ale maďarských, takže jsme zdolávali nejdříve slovíčka maďarská, slovenská než česká, takže jsme se domlouvali ve třech jazycích. Já jsem si odtud přinesl třeba oslovení "mamičko" a né maminko, které mi připadalo hezčí, upřímnější. Mám o tom později napsané písemné přání ke svátku matek.

Na tamnější pobyt bylo dost fotografií, ale mlhavých vzpomínek pramálo. U hotelu byl kočár s koňmi, ale otec si tam pořídil ne-lá první, tak jedno z prvních aut ve Štiavnici. To ~~zahr~~ ale bylo v provozu jen krátko... Kdo to město zná, ví že je to tam samý svah a když k nám přijel na návštěvu strýc Antonín v té ledové zimě roku 1929, tak se chtěl projet... Pro auto konec, pro strýce ještě dost dobře, jen mu nadosmrti zůstal pochroumaný nos. Řidič - Maďar utekl do Maďarska a otci zůstal jen vrak.

Tak jsem se dozvěděl, že u nás bydleli některé známé osobnosti, třeba i rodiče Vašáriovi.

Uvedu několik informací o rodině. Otec Josef se narodil v Březnici, jeho otec spravoval na tamním zámku a jeho žena Marie, rozená Rottová - ale já už ty rodiče nepoznal. Trochu si vzpomínám,

že jsme v době našeho bydlení v Praze byli na návštěvě u Rottů, kde nás usadili do starobylých, ale útulných křesel.

Moje matka byla prvorozenou z osmi dětí. Její rodiče Václav a Anna Henklovi, babička za svobodna Šlapáková. Mohu poznamenat, že děda Václav byl na dráze v Kralupech dílenským a jím vyrobený kávový mlýnek s kličkou dlouho zdobil naši kuchyni. Údajně jej vyrobil už za svého učení.

Otec byl neobyčejně dynamický, hravě vystudoval průmyslovou školu a už za Rakouska se hrdě hlásil k Mladočechům. Byl obdařen nadáním pro cizí řeči, ovládal perfektně němčinu, ale i francouzsky a italsky se hravě domluvil a snad dělal tlumočnicka na italské frontě a dostal se až do Lybie v Africe. Po válce díky píli a talentu získával uplatnění nejen v obchodním podnikání, ale i v průmyslu. V té době řediteloval v kralupské Wippermance a tam se seznámil s naší matkou, která po absolvování obchodní školy tam pracovala v administrativě. Nějaký čas byl taky spolumajitelem obchodu s jízdními koly pod Jindřišskou věží, taky krátce hotelierem v Luhačovicích.

Důvod, proč jsme opustili Štiavnicí a přestěhovali se do Prahy byl hlavně národnostní - česká škola tam nablízku nikde nebyla!

Naše první bydliště v Praze bylo na Hanspaulce v honosné vile Blaník. Dnes je ten dům přestavěn a slouží zřejmě pro obchodní účely. V paměti mi zůstala hlavně veranda se zádním vstupem do zahrady, kterou jsme rádi navštěvovali a prý tam i provozovali kopanou s pomerančem. Oprávněně se ale domnívám, že naše ekonomická situace už ale nebyla taková jako dřívě a proto jsme se brzy museli stěhovat do volného domu v Havlovské ulici, ve které taky někdy bydlel Jaroslav Hašek. Tady se naše rodina rozrostla o dalšího brácha a to na rozhraní roků 1932 a 33. Jeho porod tehdy asi nebyl jednoduchý a tak porodní "bába" nechala po dohodě s rodiči narychlo zapsat ho pod jménem Jan. Tu porodní asistentku s kufříkem jsem viděl v životě poprvé a nám bylo namlouváno, že toho "prcka" v něm přinesla! Později byl však pokřtěn jménem Karel a já si myslel, že právě tak jako Karel Jaromír Erben, Karel Hynek Mácha a další si může nést životem oprávněně obě jména, ale on zůstal jen u Karla.

Na ten dům v Havlovské ulici mám m.j. úsměvnou vzpomínku, kdy strýc Antonín, který nás navštívil oznámil, že má problém se ráno včas probudit, aby mu neujel vlak... Aby nepropásl zvonění budíku v prvním patře, opásal nohu řemínkem a pak provázkem, načež ho měla matka dole v přízemí po zazvonění budíku zatahat. Ono to fungovalo, ráno už nebyl.

Vzpomínám, že jsme chodili na procházky i do Šárky, na prost-
 raranství ke zřícenině Babam kde ještě nebyla žádná výstavba či
 zástavba a kde jsme si hráli, vypouštěli draka, taky jsme navštívili
 Křídymovi kde v zahradě měli nevídaně velké želvy.

Rodiče z nás chtěli mít sokolíky, pořídili nám sokolské "dresy"
 i s tou mémě oblíbenou kulatou čepicí. Taky jsme šli na cvičiště,
 kde se nacvičovalo pro Strahov vystoupení i dospělých. Já to s tě-
 mi malými meměl těžké - to nás rozestoupili do kruhů okolo stolců
 na kterých byly velké borůvkové koláče a naším úkolem bylo prokou-
 sat se k nim až do jejich středů, protože toho nejrychlejšího tam
 čekala kovová pětikoruna. My ostatní jsme si alespoň odnesli černé
 pusy od ucha k uchu.

Navštívili jsme i nedlouho otevřenou zoologickou zahradu v Tro-
 ji, Skupovo divadélko na Pohořelci - Spejbla a hurvínka, kino či
 bio Bajkal v Dřevčicích a seznamovali se s různými zajímavostmi teh-
 dejší Prahy, jako třeba s územním ostrůvkem před Wilsonovým nádra-
 žím s pomníkem presidenta Wilsona. Protože náš otec chtěl mít vše-
 chno zdokumentováno fotografiemi, tak jsme několikrát navštívili -
 koho jiného než Langhanse ve Vodičkově ulici.

Myslím, že ještě ten stále vyšší standard měl za následek, že
 jsme se opět stěhovali a zase do menšího bytu a to do Fetrovské u-
 lice ke Kotalíkům. Starší pán byl ředitelem Národní galerie a ta
 jejich modrá Aerovka nás často při startování vytáhla do zadního
 okna, kde by snad někomu páchla, ale nám klukům snad voněla.
 Nemohli jsme pochopit, že na ty krásné vánoční svátky, jediné v
 roce nakládají věci do auta a jede celá rodina někam do hor a příj-
 de o Ježíška...

Z toho okna vzadu byl také ještě zvláště večer výhled na os-
 větlenou Prahu a přes den na louku či velkou parcelu, kam jsme cho-
 dívali se vydovádět. Jednou, když tam starší bratr našel kulaté
 víko z plechovek od sardinek - opravuji slanečků, vyzkoušel jeho
 rotaci po vyhození vzduchem. Jenže ono to víko dopadlo jinam, kam
 nemělo a to přímo pod můj nos, kde jsem měl pak dlouho viditelné
 dva stehy...

Taky mi utkvěla v paměti vzpomínka na setkání hanspaulských
 občanů na Bořislavce, na kterém se otec taky angažoval za zavedení
 trolejbusové dopravy ulicemi na Pískách až k Matěji.

1. září 1932 a nikoliv v r. 1933, jak uváděl p. Vl. Bystrov ze
 Springerova zápisníku pro radio Regina - jsem vstoupil do 1. třídy
 obecné školy právě otevřené v Sušické ulici. Mám na to památku -
 kartu s obrázkem Quido Mánesa nazvanou první cesta do školy. Nechy-

bí tu ani podpis třídního učitele p. Josefa Widmana a ředitele školy p. Josefa Johna. Toho jsem měl zvláště v úctě, často se mi připomínal tím, že měl krásně vyšívanou košili, stuhu pod krkem, vysoké čelo, delší vlasy - no jak buditel z naší nesvobody.

Pamatuji se, že jednou, zřejmě to byla jedna z prvních cest ze školy jsme se se spolužáky zapovídali, že jsem nepostřehl, že jdu omylem ještě do Havlovské, odkud jsme se nedávno odstěhovali. A ještě na jeden trapas nemohu zapomenout. Bylo to asi při oslavě 28. října, kdy jsem se v tělocvičně proslavil tím, že jsem to neudržel a pomohl si kalhotky, ty z námořnického oblečku. Loni, při oslavě osmdesátiletého výročí otevření školy jsem byl pozván a paní ředitelkou mile přivítán.

I když jsem už uvedl s místem narození pět míst mého vandrování - bylo to na mých necelých osm roků už dost, ale ono to teprve začalo.

Otci se v roli obchodního zástupce a obchodního cestujícího v té celosvětové krizi nevedlo jak si představoval, navíc došlo k onemocnění srdce, dostavila se i cukrovka. Léčba té nemoci nebyla na takové úrovni jak je tomu dnes a tak se otec domluvil se známým doktorem Kryšpínem, že se bude léčit v Poděbradech. Odstěhovali jsme se tam do vilky, která měla z jedné strany Lumír a ze druhé Světluška. Protože tam byla zahrada, dvorek, začala matka chovat slepičky, ale i husu na dokrmění, měli jsme i na krátko i pejska, zvykly se na nás i hrálíčky. Zdálo se, že se nám bude žít spokojeně. Jednou jsme byli vystrašení, že nás chce někdo vykrást, protože za tmy nějaký muž hodně podezřele obcházel dům, Otec do okna v patře pověsil na ramínko sako s kloboukem a čekalo se. Po zazvonění jsme zjistili, že onen podezřelý mladík marně čekal na děvče, které od nás ošlo když práce u nás práh ni skončila a na rande nepřišla.

Po čase se do pokroví přistěhoval starší pán, Čech z Vídně, který se už tehdy oprávněně obával Hitlerove hrozby anšlusem a včas se vrátil do republiky.

Taky nemohu zapomenout, že když nás opět navštívil strýc Antonín a ukázal na prý nedaleký kopec Oškobrh, že bychom se tam mohli projít, udělat si procházku. Jenomže ona je polabská krajina zvláště za krásného počasí do daleka blízka ale né zase tak, jak si představoval. Skutečnost byla taková, že ten pochoďák už nebyl už pro od rána ucapkané děti. Na tom Oškobrhu jsme se jen tak zatočili a z kopce pelášili, později jen belhalj. Byla už tma, ale v cukrárně na Riegrově náměstí se ještě svítily a tak nás tam strýc obdaroval cukrkandlem.

Před školním výletem nás paní učitelka upozornila, že sraz je před osmou hodinou ráno před kostelem. Tenkrát jsme ještě moc Poděbrady neznali, ale k evangelickému kostelu jsme trefili. Chyba ale byla, měl jsem jít na opačnou stranu ve městě ke katolickému... Škoda, Trosky jsem neviděl, ale jako troska jsem si připadal.

Taky mne jednou mrzelo a nerad na to vzpomínám, že jsem chtěl ze zahrady vyplašit kosa, který tam hopkal mezi ~~mladými~~ mladými saláty. Kamínek to nebyl velký, ale kosa jsem trefil...

Naše rodina nebyla připravena na to, že na otcovy zdravotní problémy už nebude stačit ani lékařská kapacita. Bylo to 28. září 1935, kdy jsme přišli o otce, živitele nezajištěné rodiny. Pro naši matku, která byla o řádku let mladší než otec nastal problém, jak dál, z čeho budeme žít...

Do té doby jsme byli dobře situovaná rodina, do té doby jsme žili spolu a spokojeně. Matce se podařilo získat za minimální mzdu nakrátko administrativní práci v Lázních. Části hmotného majetku se musela zbavit, někdy i zavítala do zastavárny či frcu nebo něco pod cenou prodat. Matka byla inteligentní i hezká a měla možnost přijmout nabídku jednoho hodného a dobře zajištěného pana Č. na společný život. Byl to přítel našeho otce a jeden z ~~vlivn~~ vlivných vedoucích vlivné organizace. Dlouho rozvažovala, jak se dostat z nevýhodné situace, nakonec to dala k posouzení nám, abychom to rozřešili! Aby mezi nás vstoupil úplně cizí člověk? To nikdy! Tohle osudové, nejspíš špatné rozhodnutí znamenalo, že neměla jinou možnost, než na doporučení paní Plaché z církve českobratrské evangelické nás dva starší umístit v sirotčinci v Mladé Boleslavi a nejmladšího k babičce do Kralup. Matka nechala nábytek odstěhovat do Kralup a našla si práci v YWCA v Praze.

To sociální zařízení bylo na úrovni, ale zasloužilo si jistě ještě větší podporu. Pro nás dva tam byl začátek hodně krušný, ale časem jsme si na všechno zvykli. Vedení používalo chovance na různé práce, pro nás neznámé jako mytí chodeb, záchodů, škrábání brambor a všude, kde bylo třeba jako úprava pozemku před budovou, práce na zahradě a jiné.

Jednou při pletí záhonů na zahradě na nás neslušně pokřikovali parta ~~mladých~~ mladých výrostků za plotem na stráni kopce Štěpánky. Jednomu z nich se podařilo trefit mne kamenem přímo do hlavy, takže jsem ztratil vědomí. Co všechno se mnou personál dělat nevím, nejspíš nic, já se probral až když se mnou pochodovali a hbitě kolem budovy, když mne drželi pod pažemi dva chlapi. Myslím, že dnes by lékaři takovou léčbu odmítli.

Jak vypadal náš prospěch ve škole. Dá se říci, že na poměry dobře, pamatovali jsme si rodičovské pokyny a rady, že se učíme proto, abychom se ve světě neztratili a poctivě se užívali jak nejlépe. Nedobry byl pro mne poznatek, že z posledních lavic - kam nás někteří učitelé usazovali snad proto, že jsme ze sirotčince jsem zjistil, že špatně vidím na tabuli a že se mi začíná projevovat krátkozrakost. To jsem vyřešil náhodně tak, že z tabule lépe čtu přes knoflíkovou díрку..

Přikázáno jsme měli jít ze školy rovnou do sirotčince, ale zvědavost nepoznané nás lákala seznámit se blíže směstem a okolem. Někdo ze spolužáků se dozvěděl, že na půdě jakási staré chalupy je rozházená korespondence v prachu na zemi, nazval bych to archiv ke skartaci. Když jsme tam bez problémů vstoupili, zaujali nás na obáčkách nevidané cizí známky i trojúhelníkové. Aniž bychom to považovali za krádež, odnesli jsme si některé do skříněk. Bratr se jimi ve třídě školy pochlubil a když se to přísná učitelka dozvěděla, také se podivila, ale hned všechny zabavila. Marné bylo bratrovo na konci školního roku jejich vymáhání, zpět.. Domnívám se, že to byla vyřazená korespondence firmy Laufer a Kliment.

Na návštěvu za námi přijel jeden strýc s tetou na motorce z Kralup. Když pak doma matce podali informace co viděli a slyšeli - - nevím, snad jí to moc nepotěšilo. Pracovala v YWCA v Praze, kam jsme my po otci měli domovské právo/ten doklad jsem si zachoval/ a záhy se postarala o naše přemístění /1.12.1936/ do Ústředního dětského domova v ulici Clam Martnice na Hradčanech. Poznamenávám, že poválce jsme se dozvěděli, že krátce před jejím koncem dostal boleslavský sirotčinec přímý zásah a zmizel ze světa, vzpomínky ale zůstaly.

Jednou před lety mne zaujal jeden fejeton, který ocituji. Byl určen návštěvníkům Prahy, hledajících Ministerstvo kultury: "Nemůžete to minout, je to nahoře na Belkredce, vlastně tam, kde se mění třída Milady Horákové v Patočkovu..., no v nejhorším případě se ptejte - u Brusnice a každý Vám řekne, kde je ten sirotčinec." Sloupek pokračuje: Vysvětlujte dnes těm mladým, že jste náhodou chodili do třídy s vnukem architekta Hypšmana, který tu budovu sirotčince navrhnul - a že jen proto víte, k čemu měla sloužit, než z ní komunisti udělali vězení pro své rukojmí - totiž internát pro školní děti československých diplomatů sloužících v cizině a než jak kultura dostala jako odpustek za vyhnání z Valdštejnského paláce... Tu strohou Hypšmanovu krabici viděli míjící

turisté z ležiště do zlaté Prahy. Turistů, dychtících po pokladech pražského baroka. Pochybují, že by na tomto místě z průvodců byl jen jediný utrousil: "A támhle v té budově s českou vlajkou na střeše měli žít čeští sirotci - ale místo nich tam sídlí česká kultura. Takže to tajemství zůstane jen mezi námi Pražáky."

Ano, v této budově nalezlo mnoho dětí útulek, který měl nahradit rodinný život, domov nejen sirotkům, ale i dětem z rozvrácených rodin, bezprizorních, ale i dětem z rodin, které se ne vlastní vinou dostali na dno bez prostředků k obživě. Mhu tady uvést kamaráda Františka Hubáčka, který byl o několik roků starší, který se tam dostal v r.1926 po nepříliš šťastném pobytu na Tahiti, když se tam rodičům vůbec nedařilo a oba tam zemřeli a on s velkým štěstím se vrátil v r.1937.

Když jsem před několika lety procházel kolem této budovy mne napadlo, že bych se rád podíval z té rovné střechy jako tenkrát, když jsme odtud sledovali pohřební průvod T.G. Masaryka, nepustili mne tam. Snad stojí ještě za zmínku, že můj starší bratr udržoval s Frantou H. ještě kontakt do nedávné jeho smrti. Jak tvrdý život na Tahiti měli naši krajané popisuje Vladimír Ustřohal v knize "Češi na Tahiti".

Do školy jsme ráno chodili pod dohledem, ale cestu z Hládkova jsme si mohli zkrátit nebo prodloužit. Pamatuji se na cestu podél do hloubky zapuštěné koňské jízdárny, před níž byla kdysi snad hradba nebo pískovcový val, v němž "bydleli" lidé s malými dětmi. Nevzpomínám si, jestli v těch doupatech žilo těch několik rodin i v zimě. Jednou byla ta ulice, po níž jsme chodili, úplně do hloubky rozkopána, zprvu možná jen na uložení podzemních rozvodů, následně po celé šíři. Na povrch byly vynášeny různé vykopávky z osídlení nebo snad z bojiště v dávných dobách. Pak teprve dostala ta ulice dnešní podobu a jméno Jelení. Taky se mi v paměti vynořila vzpomínka, že mi tady František Hubáček dal k zakousnutí něco, co jsem dávno nejedl. Rozpůlil dva krajíčky chleba, ve kterých bylo sádlo se škvarkami, které mu do školy přinesla známá jeho rodičů a on to nestačil sníst ve škole.

Přál bych si, aby se na mne čtenář nezlobil, když občas přijdu s nějakou prkotinou, ale právě to se v hlavě udrží a to, co tam má zůstat uniká...

Ano, je tady další vzpomínka na vydařené třídní představení v divadelním sále s námořnickou tematikou. Tam jsme měli na samý konec recitovat nebo zazpívat "my jsme malí námořníci, máme pentli na čepici". Nesledovalo "Hurá, hurá", ale tak námořnický se vši silou,

MM MM

až to paní učitelku, jinak divadelní ochotníci - tak zaskočilo, že se chudinka málem zhroutila...

Do nápravných domů i věznic se dostávají i různé živly z okrajů lidské společnosti. Někdy se ale stalo, že i do ÚDD se dostal nevychovanec. Starší chovanci mne vyzvali, abych i s bráčkou šel s nimi ve vycházkové době v neděli do staré Prahy. Organizátor té skupiny nás vyzval k návštěvě malé cukrárny na Malé Straně. Ten největší se rozhodnul, že si bude něco vybírat před sebou na pultu a další vedle nás se otočili a na opačné straně si do kapes nacpali nějaké bonbony. Mně i bratrovi z toho bylo nanic, první jsme byli ve dveřích. Omluvitelné to ale nebylo, stali jsme se spolupachateli i když jsme několik nabízených bonbonů odmítli.

Ve velké sálu nám několikrát po staru promítali samozřejmě jen černobílé a hluché kowbojky, Chaplina a jiné snímky ze začátků kinematografie. Pro nás to ale bylo nové, úžasné, zábavné i poučné. Je možné, že jsem byl inspirován právě nějakým nebojácným hrdinou a tak, když jsem viděl, jak se tam v koutě přízemí pod schodištěm perou na život a na smrt dva rozzuření kluci, zatím co ostatní asi se zájmem přihlížejí, vstoupil jsem do té arény mezi ně a s předpaženými rukama jako bych je chtěl rozdělit a potom - kdoví - snad pohladit? Nevím. Určitě to tehdy bylo mé vyjíméčné chování, já nikdy nebyl vábojné povahy. Bojující^{cí} asi mysleli, že jsem přišel o rozum a boj ustal! Kamarádi mne pak zatáhli do kouta, nadávali mi a ťukali si na čela. A že prý mohu být rád, že jsem vyváznul se zdravou kůží.

Taky se stalo, že zemřel jeden z vychovatelů, původem Černo-horec. Všichni jsme šli na pohřeb - nepamatuji se bylo-li to na Olšanech, jen vím, že vedení ÚDD vybralo k obřadu ke katafalku na každou stranu po čtyřech hoších. Byl jsem mezi těmi osmi, co v pozoru se zármutekem vzdávali čest mrtvému. Vtom ale jeden z nás utrousil nějakou vtipnou, ale sem se nehodící poznámku, což nutně rozesmálo i dole stojící chlapce. Patříčně byl za to potrestán.

Příjemnější vzpomínku mám, když jsem byl s bratrem vybrán na losování jakési loterie, jednou na Národní třídě, pak asi na Havlíčkově náměstí. Za vytažení těch žetonů z bubnů za přítomnosti komise a fotografa jsme pak byli odvedeni do restaurace a tam jsme si mohli poručit - opravuji - nesměle požádat o cokoli na co jsme měli chuť. Byla to husa s příslušenstvím..!

Pro mne bylo velkým překvapením objevení krystalky na sluchátka! Jeden starší chlapec ji měl napojenou - anténu na drátěnku v posteli a uzemnění na ústřední topení. To, že jsem něco slyšel

ze sluchátek mne fascinovalo!

Taky vzpomínám, že jsem byl už taky výdělečně činný a to odměnou od vychovatele / toho Černohorce /, kuřáka, který mne občas poslal do nedaleké trafiky pro vlasty nebo Zory a vždy jsem byl obdarován desetníkem nebo dvacetníkem!

Nezapomenutelný, žel smutný zážitek mám ze září 1937, kdy zemřel T.G. Masaryk. Rakev s prezidentem byla vystavena na Hradě, ale dostat se tam s poklonou bylo možné jen po několikahodinovém postupu v různě se točícím průvodu až odněkud z Vypiehu. Někteří starší občané si přinesli rozkládací stoličky a nepamatovali se, že by některý z nás chtěl někoho předejít, jak by to bylo dnes určitě běžné... Pohřební průvod jsme potom sledovali ještě z rovné, vyhlídkové střechy ÚDD, kde taky nikdo z nás nechyběl. Myslím, že odtud se nám vryl do paměti nezapomenutelný, panoramatický i historický obraz.

Z domova byli někteří, zase možná ti hodnější a starší desetiletí vybírání a posílání do rodin na venkov. Stalo se, že jsem si musel zbalit věci, ty nejnnutnější, osobní prádlo, školní potřeby a k večeru nás odvezli zeleným antonem do jakési noclehárny ve vysočanech. V příšerně nepříjemném prostředí nás roze spané brzy ráno vzbudili, dali nám hrnek jakési černé, neslazené brandy, kousek suchého chleba a čekali jsme. Vyzvedla si nás paní, dnes bych řekl sociální pracovnice, která nás měla zase v tom antonu doprovázet na Wilsonovo nádraží. Pak s námi jela osobním vlakem do Obrataně, nakonec úzkokolejkou do Kamenice nad Lipou.

Po celou dobu od otcové smrti a rozdělení rodiny jsem s bratrem tvořil jakési duo, teď však nastal čas rozdělení. Každému z nás byl přidělený jiný "domov," shodný už jen v tom, že oba jsme se ocitli náhodou v rodinách krejčích.

Můj pěstoun pan Josef David se za Rakouska vyučil ve vídňské krejčím a i když už byl dost starý a vetchý, přesto v té době zvýšeného nebezpečí republiky přijal záležitost šití vojenských stejnokrojů. Se ženou Ludmilou vychovali řadu dětí, navíc přede mnou tam měli též jednoho chlapce z Prahy. Za tuhle, řekl bych charitativní činnost pobírali příspěvek od pražské obce přes ještě tam tehdy fungující okresní úřad.

Starý pán s vděkem a úctou vzpomínal na presidenta Masaryka zvláště v době - v listopadu 1937, tedy krátce po jeho pohřbu. Jejich stavení před lety vyhořelo, přišli o všechno co měli a na jejich žádost dostali z Hradu nějaký obnos.

Ten domeček se vymykal zvláštní stavbou těm v řadě stojícím chalupám už proto, že po vyhoření nebylo peněz na jeho větší úpravu. Elektřina tam zavedena nebyla, svítilo se jednou petrolejkou - ta druhá bylo dole vechlévě -, pro vodu se chodilo k pumpě na cestě. Samozřejmě pak vyseďávání při čtení a učení zvláště v zimě jistě rádi neviděli. A jak to bylo s koupelí v malých dřevěných neckách v té malé kuchyňce si lze domyslet. Hned za řadou těch chalup a stodol se vypínal kopec Melíšek a podélně tekla říčka Kamenice z rybníka od zámku.

Z cesty, ale snad mohl použít ulice byl vstoup níže i do chléva, kde byly umístěny či vměstnány zpravidla dvě krávy živitelky.

Ty dávaly nejen mléko, ale pak i smetanu, kterou jsem často vrtěl či točil v dřevěném soudku na máslo a podmáslí. Krávy byly také nepostradatelné a nenahraditelné na několika políčkách při orbě, vláčení, sklizni a svozu obilí, sena, slámy i třeba paře - zů z lesa. Vstup do obytné části domku byl po několika schodech nejdříve na částečně zastřešenou dřevěnou pavlač a hned vedle vchod do malé předsínky. Odtud vlevo malý pokojík, který sloužil pro případné návštěvy dětí rodičů s dětmi a podobně. Jednou se tam ubytovala dcera z prvního manželství pana D. s manželem ze Srbska. Zastavil se tam i nějaký Čech, kterého p.D. poznal ve Vídni, nejspíš potulný umělec s maringotkou, který taky prchal před Němci. Peznamezám, že ten pokojík byl v zimě vyhříván živočišným teplem ze spodního chléva. Z předsínky vpravo malá špajska, uprostřed vchod do kuchyňky, kde vlevo dominovala kamna s pláty a velkou troubou, v níž se daly upéci i bochníky. Ty jsme nejčastěji vozili na trakaři k pekaři v ošatkách. Naproti po několika schůdkách vchod do sklípku, vzadu už zapuštěný do stráně. Tady v kuchyňce visela jedna petrolejová lampa, druhá byla ve chlívě. V rohu byla rohová lavice, u stolu se dvěma židlemi a "třínóžkou", na které výhradně sedával pan D. Když jsem poprvé usednul s ostatními ke stolu k obědu tak p.D. tiše odříkal nějakou modlitbu a mohlo se jíst. Dostal jsem plechovou lžici a ale to snad né? Paní D. poznala, že mi musí dát jídlo na talíř, že nebudu jíst z mísy uprostřed. Tem plechový talíř s obrázkem mi tam pak zůstal na stálo.

Z kuchyňky vpravo byl po jednom schodu vchod do pokoje, ve kterém hned za dveřmi jsem měl přidělenou starou skříň na šat - stvo, prádlo a školní potřeby. Hned u zdi vysloužilá postel,

na které jsem spál sám. Dále pak stejná postel pro manžele D. V postelích byly jen šustící slavníky... Naproti dveřím u zdi rozkládací lavice - postel, kde se mohli vyspat taky dva. Dále tu byla malá plechová kamínka na dřevo a piliny. Vedle starým ale masivní šicí stroj a mohutný krejčovský stůl, na němž se jistě dobře stříhaly látky velkými nůžkami. Žehličky byly dvě a jistě dělaly platnou službu.

Mohu též uvést, že mezi prkňovým oplocením u cesty a pavlačí byl ukládán hnůj od krav, slepic, prasat i husy. Samozřejmě zde byla umístěna i latrina, dále malá kůlna na dřevo a konečně taky obydlí pro prase a slepice. Kolem zdi chalupy byl průchod na kopec Melíšek ale ještě v malém přístavku byla řezačka, kde i já jsem často točil klikou směs trávy, sena i ovesné slámy na řezanku. Vymláčená sláma se skládala z vozů do propůjčené stodoly či kůlny. Všechn rostlinný i živočišný odpad byl cennou surovinou pro chudá, kamenitá políčka. Tihle sedláčové měli propachtované v okolí Kamenice několik políček, ale též příkopy u cest a já, když jsem někdy kučíroval s kravami a přijeli jsme na rozcestí, podívoval jsem se inteligenci krav, které vždy věděly kudy kam. Měl jsem k nim respekt a uznání když jsme se vrace-liže vzdáleného lesa se žebříňákem maloženým dřevem a částí pařezů. Taky jsme dovezli piliny v pytlích z pily pro topení v těch kamínkách.

Vracím se ke kamenickým začátkům. Bylo to v listopadu 1937, kdy jsem poprvé usednul do lavice 1. třídy měšťanské školy a složil ruce za záda, jak bylo na Hládkově zvykem a zíral a zíral na neznámé tváře spolužáků až se na mne zaostřila paní učitelka Tomasová a ukázalo rukou, aby všichni viděli, jak se chovat při vyučování. Bylo mi stydno, nepříjemně, ale brzy jsem se přizpůsobil. No - jiný kraj, jiný mrav, jak se říkalo.

Po příchodu ze školy jsem to právě moc dobré neměl. Následovaly různé pochůzky, práce, takže na čtení, učení, natož zábavu už moc času nezbývalo. Taky každá korunka byla dobrá - v létě za sběrborůvek i z náhomy zvěře při honech. Jednou jsem nasbíral větší hrnek malin, ale teprve nakonec jsem přišel na velké. Jak jsem šel z lesa, potkaly mne dvě dámy, jedna nastavila pytlík a já tam ty maliny vysypal. Navrch se dostaly ty nepříliš pěkné, ale musel jsem si podávanou pětikorunu vzít... Jednou jsem získal též pětikorunu, to když jsem na opačné straně Melíšku pohraboval na poli plevel a kamení. Nevšiml jsem si, že mi mně po hrábích vyběhla a

na prst ruky poraněná lasička a zakousla se. Zneškodnil jsem ji a pak ji předal hajnému a ten mne zase odškodnil tou pětikorunou, prý za škodnou.

vzpomněl jsem si, že tam taky ještě na plácku stával občas bubeník, aby přečetl zprávu nebo vyhlášku z města, ale taková rarita po roce mého pobytu tam skončila.

Po čase se ze mne stal vášnivý radioamatér a protože v blízkosti tam nikdo radio neměl a já přeci musel vědět, co se ve světě děje! v mých poměrech to mohla být jen ta krystalka a tak jedním z mých "přístrojů" byla ta, jak ji popsal továrník Baťa v jednom časopise. Sotva věřit, že by - jak psal - jeho pracovní den končil na lůžku poslechem zprávy ve 22 hodin z krystalky vyrobené z jeho krému na boty LORD. vyrobil jsem i další a protože, jak jsem už uvedl - Davidovi neměli elektrinu - taky jednu se zesilo - vašem, tedy jednolampovku na baterie. Tomu se podivili kamarádi při předvádění u jednoho staršího hochy - učně elektrikáře, jak to může fungovat, když tam není ani jeden spoj letovaný. Dokonce jsem musel přijímač přihlásit na poště a platit ze svého koncesionářský poplatek. Davidovi měli obavu, že by za to mohli být postihováni, protože vzadu na stráni byla viditelná anténa s izolátory.

Jednou mne spolužák bez vědomí rodičů požádal, abych jim doma, tuším, že to bylo asi v Novém Etyнку taky udělal pořádnou anténu, prý tam neměli dobrý příjem. Jeden kamarád se mi nabídnul že pomůže udělat takovou maličkost. Koupí izolátory, měděné lanko, ale v té době tam v obchodě neměli žádný měděný drát či lanko, jen mosazný. Přesto jej koupil, jeli jsme tam a a provedli... Jenže ten hoch se mi potom přiznal, že byl od rodičů doma přísně potrestaný...

Rozhlas na krystalku jsem poslouchal i večer v posteli na sluchátku a tak se mi podařilo ještě před pádem Francie někdy večer slyšet i české vysílání z Poste Parisien ! Rád jsem se zaposlouchal do různé hudby, zpěvu, dechovek i hašlerovek, ale i do rozhlasových her, třeba i Stroupežnického Našich furiantů. Když jsem se v Radioamatéru dočetl, že se někde v Praze prodává nějaká součástka, která by se mi hodila, hned jsem chudinku matku dopisem žádal třeba: ---a ke Kuličkovi v Karmelitské mi zajdi a kup..." jako kdyby to bylo ze Žitné někde za rohem. Pořád mne to mrzí...

Byl jsem taky věrným čtenářem mladého Hlasatele, jehož redakce dovedla získat pravidelné odběratele nejen pokračováním příhod "Rychlých šípů", ale i soutěžemi, hádankami, kterých jsem se někdy

i úspěšně zúčastňoval. Hlavně zabíralo jejich doporučení "zajistěte si včas u svého prodáváče novin další číslo MH, aby se na vás dostalo!".

Samozřejmě se nám taky podařilo stvořit Klub Mladého Hlasa - tele, který čítal 4 - 5 členů a byl úspěšný. V evidenci byl veden pod názvem "Vpřed" a naším úmyslem byl nejen konání dobrých skutků, užitečných akcí, rad z MH, objevovat neznámá místa, luštit záhady, sbírat bylina a nebo se jen projíždět po rybníku Kalich. To všechno tady bylo možné jen o prázdninách a když nebyla nutná práce doma. Jeden z našich učitelů, pan Sadílek, který byl dříve asi důstojníkem v armádě nás seznamoval s praxemi ve skautingu. Musím ale hned dodat, že Němci ho prý pro nějakou protistátní činnost zastřelili.

Když už jsem se zmínil o učitelích, vracím se znovu k paní učitelce Tomasové. Ta když dávala najevo svůj obdiv ke Stalinovi, tak to byl "báťuška", Moskva MaTuška. Ale Mátuška mi utkvěla v paměti ještě jinak. To učitelka slečna Sadilová /zajímavá podobnost jmen/ se jmenovala Matylda a od některých prostořekých chlapců si vytrpěla poslouchat když se dva kluci přetahovali o tužku a vzájemně pokřikovali: "To je mátuška - né ty se mylíš, to je přeci mátuška a zůstane mi!" To oslovení slyšeli od jejího známého inženýra Bulganina asi emigranta z Ukrajiny. Dlešším vyučujícím byl Jan Běháč, Dr. Abund Žlábek, pocházející asi z Písku, méně proslulý p. Nechvátal, za odcházejícího ředitele do důchodu p. Aautlíka nastoupil p. A. Kjátíl, který rovněž imigroval z Vídně před pádem Rakouska.

Jednou, když jsem se na břehu rybníka Kalicha bavil s kamarády, vběhnul mezi nás kámoš se zprávou: "Stando, brácha se Ti utopil!" Vletěl jsem do klubka dětí i dospělých, kteří už dlouho sledovali marné oživočání na zemi bezvládně ležícího bratra. Samozřejmě dnešs už nemohu vědět, jaké myšlenkové pochody běžely mou hlavou, ale nejspíš to byly starosti co udělat v případě, že se nepodaří ho vzkřísit k životu, možná i jak to sdělit matce, co kde třeba zařídit, kde na to vzít...

Po dlouhé době se ale projevovaly známky života, dýchání. Jsem si jistý, že už tenkrát to jeho zmrtvýchvstání bylo mimořádné, řízené nejspíš nadpřirozeným silám, později boží vůlí.

Rozloučili jsme se s kamarády a když ho přivolaný lékař uznal schopného chůze, pozval jsem ho na pochoutku - neobyčejně sladké, přezrálé hrušky, které se u sousedky Havlové na stromě i pod stromech válely a nikdo je nesbíral. Chutnaly mu moc, neodolal

a do sytosti se jich najedl. To ale mělo svůj následek. Dlouho, moc dlouho pak musel obývat tu Davidovou latrinu a pak už jen na všechno s vděčností vzpomínal...

Před námi byl u té sousedky taky jeden chlapec z DMM z Prahy a slyšeli jsme, že měl tělesnou vadu - pokřivená ústa. Rád vy - pomáhal kde bylo třeba a když ho jednou řezník na náměstí požádal, aby mu ze sklepů u rybníků přivezl na vozíku led, rád to udělal a za odměnu si utrhnul buřta, co visel na posledním háku. Vtom se řezník otočil a dal mu pořádnou facku až chlapec upadnul. Když vstal - řezník se na něho podíval - sprásknul ruce a pohledem vzhůru se omlouval, že mu takhle nechtěl ublížit, aby mu tak zkřivil ústa. Vypadá to jako bajka, ale tamní prohlašovali, že se to tak opravdu stalo.

Vzpomínám, že za dobu našeho pobytu v Kamenici jsme dostali dvě návštěvy. Zprvu to byla cesta strýce Václava, nazývaného Venda, který krátce po svém příjezdu prohlásil, že splnil úkol a že jede hned zpátky domů, což jsme mu rozmluvili a tak spal u Pelíšků s bratrem.

Ta druhá návštěva byla ten poslední rok, co jsem tam byl už sám. Byla to naše mamina, která přivezla silnou vlněnou látku i s podšívkou na zimní plášť a p.D. prosila, aby mně z ní ušil zimník. Ten samozřejmě přikývnul a hned s precizností jemu vlastní se dal do díla. Látky bylo dost a tak z ní ušil ještě velkou, důkladnou čepici i s kšiltem, pod kterou se ten můj drobný obličej doslova ztrácel. Tu kvalitní látku koupila bezpochyby matka u otcova přítele p.Hynka Maříka ve Spálené ulici.

Paní D. chodila snad každou neděli do kostela, samozřejmě katolického a nevynechávala ani poutě na Křemešník, odkud mi dvakrát přinesla nějaký svatý obrázek. Obdivoval jsem ji nejen proto, že tam i zpět šla pěšky, ale někdy prý jako i jiné ženy většinu té cesty vykoňaly bosé...

K mým negativů přiznávám, že jednou, když jsem se tajně učil jezdit na kole, narazil jsem do starší paní. Moc nechybělo aby upadla, pomohl jsem jí aby se narovнала, zvednul tašku a vykotal omluvu. Moc mne to mrzelo, ale překvapilo mne, že se usmála! To kolo jsem si tajně půjčoval, když nebyl syn p.D. doma.

O sních nebylo v Kamenici snad žádnou zimu nouze. Kdosi mi daroval doma vyrobené "lyže" - taková prkénka na koncích ohnutá a vázání zastoupily na zastrčení bot kožené řemínky! Tu lyžařskou soupravu jsem vybavil dvěma vhodnými lískovými pruty, samozřejmě "lyže" navoskoval svíčkou a vzpomínám, že jsem pak frčel z kopce

Melíšku, jak ti kluci vedle mne.

Davidovům se přihodilo, že museli navštívit někoho v nemocnici v Žirovnici nebo v Počátkách a jak jinak, než pěšky. Ale jenom tam, zpátky je přibral nějaký hodný pan doktor, jak se s vděčností pochlubila paní D. Domnívám se, že to pro ni byla asi snad první i poslední cesta autem.

S odstupem času vzpomínám na jeden ekonomický počín tehdejšího ministerstva nebo vlády, když vyhlásili soutěž, ve které se sbíraly nálepky českých firem do "alba značek zboží tuzemské výroby". Mělo to vynikající úspěch propagace zboží tuzemské výroby před dováženým, což by i v dnešní době zaplaťme cizím brakem. To jsem na korespondáku připomněl písemně, ale neúčinně.

Byla taky výzva, aby lidé podávali návrhy, jak by se měly jmenovat ty široké silnice, které Němci nazývali Autostráde. I toho jsem se zúčastnil s poznámkou, že by se hezké české slovo mohlo nahradit dálnice... Asi jsem nebyl jediný co to navrhnul.

Nás zajímal taky lov ryb, ale né ten klasický. Byla to jen zábava bez prutu - v ruce držžený režný provázek a na konci žížala na háčku. Občas jsme i chytili nějakého okouna, bělici, ale odvážili jsme se i do zámeckého rybníka. Tam jsme objevili mohutné kapry a když se jeden náhodou chytil, musel hned zpátky, byly to chovné ryby. V potoku jsme lovili taky raky a když mi pak paní D. jednoho, tedy stehýnka uvařila, vím, že mi nechutnala.

Město Kamenice nedostla ten název nevhodně, všude bylo kamení dost, ale ten zalesněný Melíšek za příznivého počasí oplýval i houbami, borůvkami i malinami. Objevili jsme tam taky jakousi štolu, zasypanou, ve které se předkové asi pokušeli najít stříbro. Chtěli jsme to taky zkusit, ale hned jsme to vzdali.

Stáří D. na mne byli hodní, ale pro své stáří už na některé práce nestačili, třeba uskladnit seno, kterého bylo třeba hodně pro krávy až do jara. Kdo jiný než já, musel jsem vlést pod rozpálenou střechu a do každé skuliny vecpat ho tam co nejvíce. Tomu jsem se nevyhýbal i když mi pot stékal po celém těle, teklo mi i z nosu i očí. Nejhorší bylo, že po těch sklizních jsem sklízel i já, ale silnou chronickou rýmu každým rokem a to mň zůstalo... Při sklizení, hlavně pak při mlácení žitné slámy cepy na povřísla to ještě ušlo, horší už to bylo v prašné stodole u seuseda při podávání na stůl mlátičky nebo při mlýnkování.

Při vyhlášení mobilizace jsme se s bratrem radili co podnikneme v případě války. Viděli jsme to naivně jasně : to si pořídíme malý žebřináček, jaké se tehdy vyráběly, naložíme jen tím nejdůležitějším - dnes už nevím, co to mělo být. Budeme se skrývat

nejspíš v v kopcovitých lesích a živit jak se dá, nějakou drobnou odměnou za práci, nikomu přeci nebudeme na obtíž. Tahle fantazie vzala za své, když 15. března 1939 zaplnilo německé vojsko na mostkách a v autech všechny uličky malého města, Z jejich nepřijemného chování a vzhledu nám bylo příšerně špatně a z osudného pokřesání pak i z černé budoucnosti ještě hůř...

Ve škole jsme museli ihned začerňovat každé slovo nebo i zkratku slova, která by jakkoliv připomínala ČSR. Taky učební osnovy byly důkladně zcenzurované. V té době jsem uvažoval, že bych si měl zapisovat něco, co by nějaký nepřítel nepřečetl, ale nemusel by to být ani nepřítel. Když mou snahu pomoci si vlastními vymyšlenými znaky objevil bratr, doporučil mi těsnopis, kterému se učil o rok dříve. Z učebnice jsem pak hltal znaky i samoznaky, což by se mohlo líbit možná pánům Mikulíkovi a Heroutovi, ale v příštím roce, když se mne při vyučování v hodině těsnopisu zeptal vyučující proč nepíšu jako ostatní hoši, tak já sebevědomě "já už to mám prosím napsané". Má odpověď zněla sice hrdě, ale pro nedbalé psaní jsem jedničku z těsnopisu nedostal...

Před Vánoce mi matka poslala peníze na cestu vlakem do Kralup. Tam jsem se po příjezdu necítil dobře a doktor na rentgenu zjistil nějaké narušení funkce plic a v "Nálezu" byla nějaká poznámka o možnosti kaverny. Ještě dříve než jsem šel k jinému lékaři jsem se dobře vykoupal. Matka zjistila, že mám dlouhé vlasy, že musím k holiči. V Kamenici mne stříhal holič-kadeřník, syn p. Davida a tak jsem šel k cizímu. Ale ještě včas si mou hlavu prohlédla matka - a hrůza! Byly tam nejen lupy, ale prý i paraziti a následovala ještě další očista.

Po dvou týdnech jsem se už cítil lépe, vrátil jsem se do Kamenice a dostával něco na přilepšení. Koncem června končil pro mne poslední nazývaný jednoroční učební kurs při měšťanské škole /4.ročník/. Rozloučil jsem se s Davidovými, se spolužáky a se vším, co mne tam po 4 roky obklopovalo. Jakkak asi žli dál a nebo snad taky ještě žijí ti moji dobří kamarádi - třeba Fanta Vacík co bydlel v pivovaru a se kterým jsem seděl taky v první lavici a co Laňka, co měli obchod s textilem za kostelem, Vyháněk, co měli něco společného s katolickým kostelem, Uchytíl. Šenkapoul, Koláček. Nemohu zapomenout ani na malého Vláška, který sedával též v první lavici a byl taky z Prahy. Jak ten uměl malovat, nejen námořníka Pepka, ale všechny postavičky, figurky, zvířátka z Disneye tak dokonale, že na první pohled nebyly k rozeznání od originálů! Když jsem nedávno viděl v televizi p.Vobořila, tak jeho podoba mi připomněla asi jeho předka - spolužáka.

Matce jsem se svěřil, že bych se rád v Praze učil či už vyučil jako radiotechnik, nebo alespoň v radioobchodě, třeba u Váchy na Ovocném trhu, ale po příjezdu mi sdělila, že se jí nic takového nepodařilo najít. Nakonec ale prý nejsem na nějakou těžkou práci a že tady ve Vodičkové ulici naproti Buriánovu divadlu mají na dveřích obchodu s textilem cedulku, že přijmou chlapce na vyučení se obchodním příručím. A já to z rozpaky přijmul.

Navíc se matce podařilo umístit mne do internátu nazývaném Domov mladých mužů. Ten zřídilo město Praha nad Ženskými domovy na smíchovské Santošce pro ubytování nejen pražských chlapců, ale i těch, kteří se v Praze mohli učit nějakému řemeslu. V té době tam byl takový spíš polovojenský režim, což mně potíže nedělalo, už dříve jsem byl v podobném zařízení a dnes, s odstupem času to pokládám za účelné a správné. Příčinil se o to zejména p. Slavík, správce, asi bývalý důstojník čs. armády, který dbal na disciplínu a pořádek. Sedm nebo osm pokojů s lůžky soutěžilo denně v úklidu a čistotě a večer po zazvonění to byly nástupy na přízemní chodbě. Chybějící to musel pak důvěryhodným způsobem zdůvodnit.

V 21 hodin musela být všude tma a ticho. Ani v neděli nebylo možné se na lůžku vyvalovat a i když byl sníh, vyběhli jsme jen tak na lehké oblečení na prostranství před velký dům, zezdola z Prahy dobře viditelný. Sídlilo tam velitelství německé branné moci a tady jsme evičili a koulovali se sněhem. Za pěkného počasí jsme v neděli ráno taky pochodovali v sevřeném útvaru a rozespá - lým lidem ve vílkách - kde bydlelo hodně Němců - důrazně zpívali třeba tu že "nejednej maměnce dcéuru obudíme", Beskyde nebo okolo Hradce. Možná, že na tehdejší diskriminační dobu to byla dost odvážná provokace nebo demonstrace, ale zdrženlivost německých a protektorátních úřadů si vysvětlují tak, že tehdejší ministr Měřavec propagoval Kuratorium mládeže" a my jsme byli považováni za příslušníky takové proněmecké organizace. My jsme ale s nimi neměli vůbec nic společného, naopak naše chování a cítění bylo právě opačné!

Pamatuji se na případ, kdy v přízemním pokoji č.1 jědem starší chlapec / bylo mu právě po osmnáctem roce / dostal od Arbeitsamtu / pracovního úřadu / předvolání, aby se ihned dostavil pro odesílací doklad na práci v Říši.

Bezpochyby zvažoval jak se tomu vyhnout a tak se nakonec rozhodnul pro radikální řešení. Tamní nás z pokoje vyhnali aby - chom nebyli svědky té události. Rozhodnul se spadnout se židle na stole - spadne a bude mít úraz. On se mu ten pokus zdařil, důkladně si zlámal ruku. Ruka v sádře mu asi ale jen ten odjezd

oddálila.

My jsme ten Domov v zámečku jistě měli všichni rádi, zpívali jsme si často a v té naší hymně jsme to vyjadřovali: "Domove, domove, máme tě rádi, ty jsi zámečku náš nejlepší kamarád..."

Jedna drobnost: Bylo před večeří, když služba - tedy dva hoši nesli z kuchyně od kuchařky Ryšavé velký hrnec bramboračky nebo guláše, ale jeden nešťastně na chodbě zavadil ramenem o hasicí přístroj, který ty večeře postříkal.. Náhradní "menu" bylo ještě chudší.

Další: Byla krásná, slunečná neděle a někdo přišel s nápadem obědvat svátečně venku. Vynesli jsme stoly a židle a hodovali jak panstvo v zahradní restauraci. Však to tam kdysi byla restaurace. Napadlo mne, že to zvěčním, ale jen malým Kodakem /fotka se dochovala/. Mám dokonce fotky jak to tam dříve vypadalo, které jsem získal v městském archivu v Chodově.

Rád vzpomínám na tehdejší kamarády - Otu Ryšavého, Bělohubého, Kavalíra, Egerta, H. bičku, Vocela, Tůmu, kámoše z Waltrovky, jehož jméno mi uteklo a byli to a i tací, se kterými jsem měl kontakt i později. Byl to třeba Emil Krčil, který mne po letech hledal v Kralupech / prý zemřel /, Vlasta Brabec, kterého jsem navštívil cestou na "balonovém" kole z Kraslic do Podmošel-Děčína - a protože jel s nákladním autem příští den pro železné zboží do Prahy, jel jsem s nimi a další den opět za mimořádného vedra se vracel zpět. Dále Ota Křištof, který nás udivoval hypnotizérským uměním a jinými kousky a který mne a mou rodinu pak dvakrát navštívil se svou první paní v Trinci. Tento ale určitě zemřel, to mi sdělil Otto Schůck, bydleli pak blízko sebe v Praze 6. Nejvíce ze všech přátelských styků si vážím toho posledně jmenovaného - Ottu Schůcka, který se narodil stejně jako já - v Praze, ve stejný rok a jen o několik dnů po mém narození... Ten nás v DMM zase udivoval neobyčejnou pílí, vytrvalostí při studiu medicíny, když jsme už všichni odpočívali nebo spali. Byl učněm zinkografie, ale jeho prvořadým smyslem života byla medicína. Mohu "v kostce uvést, že po vystudování vysokých škol a získání vrcholné praxe se stal doma i ve světě medicíny proslulým, uznávaným odborníkem, působil v Institutu klinické a experimentální medicíny, zúčastňoval se různých setkání a symposií v zahraničí. Rád se s ním setkávám a tak vzpomínáme na tu dobu krušnou, válečnou kde jsme spali pod jednou slabou dekou, netopilo se tam a tak jsme měli na dekách jinovatku a ten, co ležel na lůžku u nedoléhavých dřevěných, balkonových dveří mívával u nosu rampouch ledu.

Jednou se podeštitivých dnech udělalo krásné počasí a já se

s kámošem Bečvářem domluvil, že by bylo dobré udělat si někam výlet, třeba na Krivoklát. Pěšky určitě né, že on kolo má a pro mne že nějaké sežene, vypůjčí. Bylo to kolo starší, závodní, ale hlavní bylo, že jelo. Když jsme se s Krivoklátem pozdravili, sjížděli jsme po příšerné cestě dolů do Zbežna. Po nějakém velkém lijáku tam vymlelo šterk a bylo obtížné se mezi výmjily a kameny vy-motat. Kámoš se převrátil na bok bez problému, já spadnul nejspíš na rozbité sklo z malé svítilny a přišel jsem tak o část nehtového článku palce pravé ruky... Ten kousek jsem zabalil do kapesníku a po příjezdu vlakem do Prahy jsem jej rychle předal lékaři v nemocnici na Krlově náměstí. Po ošetření a zabalení ruky mne ujistil, že se mu podařilo tu částičku přišít! a já tomu naivně věřil až do příští kontroly po rozbalení obvazu.

Jeden čas pracoval v DMM - nevím jak ho nazvat zda učitel, vychovatel či dohlížitel, který mi poradil, abych si příští kontrolu nechal udělat u MUDr. Syrového, kde taky asistoval když jako student nemohl dostudovat pro zavření vysokých škol Němci. Přitom mi nabídnul jednu tzv. vedlejší činnost, která spočívala v tom, že každý den budu na recepty chronologicky seřazené daty vždy na jednu dávku morfia v různých lékárnách. Vyzvedl jsem si je najednou, ovšem ten lék nebyl k vyzvednutí v každé lékárně, někde nebyl vůbec. Dvakrát se stalo, že mně musel Slavík vzbudit a já kvapem musel lék shánět a hned jej doručit, protože se Indce udělalo zle a musela ho hned dostat. Bylo to do hotelu Paříž nebo do ordinace. Ale stálo to zato, poznal jsem i noční Prahu, ale každá koruna ke mzdě -/200nebotřista/se mi hodila.

Je na čase psát o mých obchodních začátcích, tedy za pultem v obchodě p, Jana Švandrlíka, kde jsem se učil nejen prodávat, ale všemu co s obchodem souvisí. V mém případě to bylo pánské módní zboží - za války to byl někdy i brak a to na šatenky právě tak, jak se vázalo a prodávalo potravinové zboží na lístky.

Když přišel německý zákazník a já ten jazyk ovládal trochu lépe než šéf, tak on jen zvednul obočí a já obsluhoval. Jednou přišli dva, německý důstojník a civil. Nevzpomínám si jestli si něco koupili, ale při odchodu se mne ten důstojník zeptal, jestli jsem toho vedle pozhal, já zavrtěl hlavou, ale on "No vždyť je to přeci slavný italský závodník - automobilový Carraciola a že mu dělá tlumočníka.

Za Švandrlíkovými chodili do obchodu i některé známé osobnosti se kterými se přátelili. Byl to taky Emanuel Uggé / jazz / s manželkou - oba malých postav. Měli toho na povídání vždy dost, taky jednou jsem jim dělal takovou spojku ve "kšeftu" s lepícími

páskami, což jim mělo přinést jakýsi přivýdělek, ale "šmelina", jak se tehdy říkalo to nebyla. Taky se tam někdy objevoval jeden filmový režisér z Barrandova, ale jeho jméno se mi vytratilo. Občas si tam přicházel vyjádřit své politické názory jeden redaktor Poledního listu, od kterého jsem zaslechl, že až bude po vyhrané válce / Němci/, že by si měl otevřít velkoobchod v Kyjevě. To by pro Švandrlíka určitě nebylo dobré.

Své známosti přes tu prodejnu měla i paní Švandrlíková, kterou jsem později mohl oslovovat jen milostpaní a né milostivá paní. Dozvěděl jsem se, že pocházela ze Zvolena z dobře situované rodiny. Jména přítelky paní šéfové mne ani nezajímaly, vím jen, že mezi nimi byla i paní Třešňáková. Jednou bylo hodně špatné počasí a šéf mi oznámil, že jeho paní se udělalo špatně a že by byl rád kdybych jí tam doma s něčím pomohl, že jí nepřišla služebná či uklízečka. Když jsem přišel do jejich bytu v Dlouhé ulici tak byla zabalená do velké šály, že má dnes den na praní a že jí nepřišla ta služka, což jsem slyšel po druhé, ale že se jedná o praní prádla jsem se dozvěděl až v prádelně. Práci jsem udělal asi dobře i když jsem v pračce nikdy nepral, tak mi moc pěkně poděkovala a já se alespoň dozvěděl v jakém bytě bydlí můj zaměstnavatel.

Při návštěvě obchodního domu TETA v Jungmanové ulici jsem tam spatřil pěknou, červenou, pestrou, umělohedvábnou kravatu za neobyčejně nízkou cenu, tak jsem si ji hned koupil. Když jsem s ní ráno přišel a jak to š-f uviděl, hned spustil: "Co to máš? Ale hned to zahod!" Šel do regálu, podal mi jednu "Tady máš po - řádnou!"

Snad to prospělo i obchodu, vždyť jsme přeci nějaká firma, když na jednom razítku bylo pod jménem obchodníka "Pánský módní atelier"...

Šéf stríhal látky na košile podle šablon a zákazníci si mohli předem vybrat podle anglických módních časopisů, které tam byly k dispozici na kulatém stolku. Košile pak s různými tvary límečků, manžetami třeba italskými nechával šít u né zcela obyčejné švadleny - krejčově, co měla větší dílnu ve Spálené ulici v zadním traktu budovy vedle domu, ve kterém měl kdysi p. Hynek Mařík obchod s látkami. Ta švadlena se chlubila, že šije i pro Hrad, dokonce košile i pro presidenta Háchu.

Nebylo to dlouho po té "kravatě", když Švandrlík mně namam míru nechal ušít taky jednu popelínovou.

Za celou dobu učení se obchodnímu řemeslu jsem se dokonale seznámil nejen s okolím, ale s celým centrem, kde byla v učení řada mých spolužáků z obchodní školy i kamarádů z DMM. Docházky

do školy nám protektorátní úředníci zpestřovali tím, že jsme začali chodit do školy na Staré Město do Masné, pak na Žižkov a nakonec to byly přízemní pavilony, dnes už neexistující poblíž "kulaťáku" v Dejvicích. Právě tam, kamás rodiče jako děti posílali z Hanspaulky na nedělní bohoslužby čsbr. evangelické církve. Zde jsem před závěrečnými zkouškami z německého jazyka dával najevo kolaborantsky se chovajícím učiteli své opovržení a tak mě na vysvědčení odměnil "Ausreichend - dostatečná. Ve škole na Žižkově mi utkvělo v paměti, že nás tam učil nejspíš z nařízené povinnosti - nemýlím-li se profesor architekt dr.h.c. Oldřich Starý. Zjeho zajímavých učeních i svých obchodních prožitků jsem si zapamatoval i to, že kdysi byla ^{jeho} možná krátkodobě i činnost nejspíš vedlejší - podomní prodej pražené kávy...

Mou pracovní činnost jsem doplňoval taky tím, že když šéf dostal chuť na pivo, donesl jsem mu jej od Bumbříčka, nebo z protější budovy, kde taky prodával šikovný obchodník-boty p.Šlemr, vedle "nás" v cukrárně byla vždy na tehdejší střízlivou dobu důkladně vymalovaná a sladkosti "sladce" prodávala sama šéfka. Zkraje Jungmanové ulice měl ordinaci MUDr. Syrový, dále v textili u Weiße jsem měl spolužáka, vedle v drogerii se učil Egert, ještě dále měl obchod hokejista Maleček kam jsem chodil pro ping-pongové míčky a tak bych mohl pokračovat až na roh Jungmannova náměstí, kde měl dobře zavedený obchod s delikatesami přítel p.Švandrlík.

Ze zahraničního rozhlasu jsem se dozvěděl, že se Rusům podařilo dobýt Rostov a to bych měl nějak oslavit. Večer, už za šera když jsem vycházel z obchodu tak mne nějak ta tma přiměla k nápadu nějak poznamenat tu vitrinu proněmecké organizace Vlajka, co visela na rohovém domu ve Vodičkově ulici a pasáže do Řeznické ulice ve které měla ta Vlajka tehdy kancelář; po válce tam byla naše policie. V té vitrině byla velká fotomontáž nadepsaná "To jsou tvoji bratři". Dobře retušované, zbídačené postavy v cárech a nepořádku kolem. Křížem krážem jsem to bleskově přejel silnější černou tužkou, kterou jsme používali na psaní cenovek do výlohy a upaloval jsem k tramvaji č.18. Zato by mne Němci zcela určitě okamžitě zlikvidovali!

Bylo mi sedmnáct a do skončení učební doby byl ještě čas, ale krátce po složení závěrečných zkoušek - 24.3.1944 jsem byl soustem pro pracovní úřad. Šéf dostal oznámení, že jeden, tedy jedna osoba musí z pracoviště odejít do zbrojního průmyslu. Kdo jiný když ne šéf a žena to být nemůže. Pochopitelně já dostal ten Befehl, že jsem totálně nasazený jako Bohrer /vrtač/ v Praze na Smíchově do

Skodawerke s nástupem 19.5.1944. Tomu se nebylo možné vyhnout, nepomohl by ani pláč či to skřípění zubů. Od tohoto data až do mých osmnácti let - 18.8. jsem mohl ještě pobývat v DMM a tak jsem ráno musel vstávat dříve než ostatní a upalovat z kopce po druhé straně Santošky po tehdy ještě nezastavěné stráni do Radlické ulice a dále na to nové pracoviště. Musím uvést, že po té mé osmnáctce jsem chodil i na noční směny a že jsem byl bez jakéhokoliv zaškolení postaven napřed k malé, ^{vrtáče} později ke křídlove /velké/ a zanedlouho pak už k úkolové práci! Vzpomínám, že v té době byly nálety spojenec - kých letadel nad naším územím častější a tak se několikrát stalo, že jsme museli přerušit práci a trapem běžet do příkrého, téměř holoého kopce! Pochyboval jsem o tom, ale náhodou to nebyli hloubkaři, ti by nás měli jak na dlani.

Doznávám, že když jsem se tam dožil té osmnáctky, že mi to loučení v DMM bylo hodně těžké, ale ono ještě těžší na mne čekalo když jsem musel ráno vstávat ještě dříve a jezdit z Mikovic u Kralup každý den i na ty noční směny. Bydlel jsem s matkou a dvěma bratry ve staré chalupě a snad stojí za zmínku, že jsme v době, kdy se k nám blížila fronta museli-každý občan- alespoň jeden týden kopat zákopy! Dohlížel na nás v německé uniformě vídeňský Rakušan, který nás ale často opouštěl a my si pak šeptem sdělovali co slyšel v rozhlasu zahraničního rádia.vysílání. Za náletů jsme s našimi odcházeli do blízké rokle, kam jsem si donesl krystalku a sděloval, co hlásil náš rozhlas i důležitou informaci o skončení náletu - ostrahy. Nejdříve to bylo německy "Auf dem deutschen Gebiet befindet sich kein feindlicher Kampfverband" a pak ještě česky.

To cestování do Prahy a zpět bylo otravné. Vlak měl někdy i stohodinové /! / zpoždění, v oknech vagonů, kde už chybělo sklo byla přitlučena prkénka, nesvítilo se tam a ~~na~~ byla tam velká zima - žádné topení.

Bohužel, moc špatně mi bylo tenkrát, když jsem se pěšky z Prahy vracel s tou nejčernější vizí do právě vybombardovaných Kralup!! Když jsem se blížil k Minicím, zvýšil jsem opatrnost, protože právě nedaleko mě se ozvala detonace a ta mne přinutila nevědomky ulehnout a chvíli čekat. Rozhostilo se hrobové ticho...

Díky Bohu jsem došel a doma i naši byli jakžtakž v pořádku, když nálet přečkali v dobrém starém sklepě. Jen štít domu se pohnul a střecha toho starého domu popraskala. Velmi blízko to rozhodil domek a několik lidí tam zahynulo... Petrolejce se ty bomby jakoby vyhýbaly, padaly jen na obytné domy.

Já se naivně domníval že za tak mimořádných událostí nebude

vlak - no to bylo nesmyslné pomyšlení...

Na rozcestí v Hybernské ulici zastavalo menší nákladní auto se dvěma ozbrojenými dobrovolníky na korbě. Řidič hlasitě vyzýval "Kdo můžete, jeďte s námi, jedeme na pomoc rozhlasu!".

Rozhlas jsem měl rád, jel bych, ale co tam? Vždyť já si v životě ze žádné flinty nevystřelil ani z jiné zbraně, léda na pouti a bránit holýma rukama budovu rozhlasu?

když jsem se zastavil na rohu dnes Senovážného náměstí a Dlážděné ulice a v duchu jsem obdivoval ty neznámé, statečné občany co ukryvali v době tvrdé totality či brutality ty čerstvě vyprané vlajky a prapory, kterých stále přibývalo v oknech a balkonech v patrech hořejších bytů. A nebyly to jen ty vyžehlené, ale visely tu i takové, co byly uschovány kdesi za zdí, na půdách a sklepech. Ale - když ona nás ta revoluce nějak zaskočila... Dívám se, že v tom jednom v řadě domů je zavěšena asi ta největší vlajka. Tam to znám, chodil jsem tam na večerní kurs angličtiny, který myslím dost odvažně organizoval NOUZ /Národní odborová organizace/ opravuji: ústředna zaměstnanecká/. Ta výuka tam ale skončila okamžitě ~~okamžitě~~ ~~okamžitě~~, když se Němci mstí za Heydricha. Pro mne výsledkem, že nemám s atentátníky nic společného. Akorát snad jen to, že jsem jim byl nablízku, když byl objeven jejich úkryt v podzemí pravoslavného kostela v Resňové ulici. To jsem se souhlasem šéfa vzal na vodítku kokršpaněla Ajaxe a šel ho vyvenčit, že prý se na Karláku něco děje,,, Stál jsem chvíli v hloučku smutných lidí na rohu "Karláku" a v duchu litoval ty odvážné parašutisty, které tam Němci vyplavovali vodou. Myslím, že se oprávněně domnívám, že to pro nás všechny byla jedna z nejsmutnějších kapitol našeho národa. Denně byly přední strany všech novin zaplňovány sloupky jmen zastřelených našich i významných osobností a nejlepších našich občanů zřejmě vždy neprávem a kdy si každý z nás uvědomoval i možnost a blízkost své smrti.

Probral jsem se z nostalgie opřený o zeď rohového domu, protože mi letěly hlavou různé události ještě z DMM, když se tam proválo, že kroucím knoflíkem radia v jídelně, na kterém bylo papírové kolečko, že "poslech nepřátelského rozhlasu se trestá smrtí". Tam jsem taky vlastnil krystalku na sluchátka a když nastala heydrichiáda vkradl jsem se za tmy do tam tehdy vysokého a starého porostu a tam po částech lopatkou zadlabával všechny součástky.

Taky se mi vybavila vzpomínka, kdy jsem v tom čase se s bratrem strachoval o osud naší matky, zaměstnané tehdy v YWCA v Žitné ulici. Gestapo ji s ostatními ženami odvezlo do Pečkárně k výslechům. Matku zanedlouho pustili, osud ostatních mi není známý, vím jen, že

se do toho domu nastěhovala Hitlerjugend...

Má nostalgie skončila, když jsem si utřel mokrou bradu, na níž mi z tváří stékaly slzy. Podvědomě, ale pamatuji se na to - úklonem jsem vzdal hold té červenomodrébílé kráse a se samozřejmostí jsem se šoural na nádraží. Stál tam snad už jen lazaretní vlak s německými vojáky. Nádraží jsem prošel východem, kde je dnes vstup do Metra. Jen jedné lavice jsem ještě pomohl nahoru na barikádu ostatních lavic. I tady na prostranství bylo rušno, naproti v Havlíčkové ulici řadil - pro mne v tu dobu nepochopitelně - do dvojestupů nejspíš bývalý důstojník čs. armády asi 8 nebo 10 dobrovolníků, civilistů!

Vtom zaburácely letecké motory, ozvalo se několik detonací a já se ocitnul sražený tlakovou vlnou na barikádě. Pod pasem jsem cítil, že tam není něco jak má být. Sáhnul jsem si VZADU na proderavěný plášť a kalhoty a spatřil krev. Štěstí mi přálo, že ve vestibulu nádraží byl nad vchodem a schody do krytu označeném LSR a červeným křížem. Byl jsem vpuštěn dovnitř, když jsem ukázal zakrvácené prsty na ruce... Překvapilo mne, že jsem byl ošetrován německým lékařem v uniformě, což jsem si vysvětloval tak, že byl buď zajatý nebo přivolaný sem z lazaretního vlaku. Pro mě bylo nejdůležitější, že mi po desinfekci rány nejspíš ze střepiny bomby tadyto se zdravotní sestrou zalepili a krvácení ustalo.

Blížil se večer a já nenacházel to optimální řešení situace. Každý větší pohyb by asi mohl způsobit výron krve. Pozdě večer jsem si přisednul na lavici v rohu nádraží ke dvěma obráncům, kteří se právě dohadovali, jak je zajištěn jeden vchod na nástupiště vlak. Nejspíš měli rozkaz neopouštět svá místa a tak jsem se nabídnul a po chvíli se vrátil s dobrou zprávou.

Hodně dlouhá byla ta noc bez spánku a když se už rozednívalo udělal jsem si průzkum situace. Některým ze vchodů někdo přišel, jiný odešel až jsem došel na konec chodby a spatřil, že přichází nejspíš otec se dvěma chlapci, jakoby na procházku. Strnul jsem, varoval je jejich odhodlání se mi nepodařilo otupit ani varováním, že tady to bude asi horké... Došel jsem až do rohu nádraží, kde jsem včera získal na rozcestí od stojícího kamelota Rudé právo a taky první vydání Lidového deníku s titulkem "Lide český - pravda zvítězila!" Dnes tam bylo liduprázdno, jen občas se ozvala střelba. Obou těchto, dnes už zažloutlých a rozpadajících se tiskovin si vážím jako relikvií. Uvnitř těch novin byly cenné informace a rady barikádníkům.

Vnitřní instinkt sehrál u mne tenkrát asi nejdůležitější roli mého života. Znovu jsem se zastavil u toho posledního vchodu a zdálo se mi, že střelba na chvíli zmlkla. Bleskově jsem vyběhnul do ulice a už, už jsem procházel průchoodem domu na uzavřený dvorek. Viděl jsem, že tam bydlící mají ve sklepních prostorách protiletectký kryt. S obavami jsem sestupoval po schodech - a oni mě tam po prosbě mezi sebe přijali a já jim byl za to nesmírně vděčný! Po válce se mi nepodařilo někoho tam najít, abych za mou záchranu někomu poděkoval! Vždyť oni ke mě byli vstřícní, dali mi napít kávy - melty a další den jsem minerálkou či sodovkou oslavoval své jmeniny!

Když pak 8.května brzy ráno jsem stále oblečený, obutý a v polospánku neumytý procitnul, ozvala se střelba a nesrozumitelné hlasy. Byla to skupina německých vojáků SS, kteří po prohlídce krytu tam ponechali jen děti a ženy a my se zdviženými rukama za jejich řvaní "schnell, schnell" jsme vystupovali na dvorek. Zprvu mi nebylo jasné, proč těm přede mnou sahají na zápěstí a mně né? Všem shímali z rukou náramkové hodinky! Já měl v kapsičce u kalhot - jak se to tehdy ještě nosilo - stříbrné Schaffhousenky na řetízku a byl jsem moc rád, že mi ta cenná památka po otci tehdy ještě zůstala. Později jsem se dovtípil, proč a pro koho by se jim ty mé "časy" mohly hodit...

Ve dvojstupech nás hnali zpátky na nádraží a právě tam, v tom rohu, kde jsem proseděl první noc, tam se nám naskýtal hrůzný výjev, jaký jsem nikdy a nikde dříve nespatriil!! Do výše tam trčela mohyla lidských těl, našich lidí, hrůzný masakr...

Zahnali nás na 3. a 4.kolej kam jsme usedli vedle už sedících a dívali se do hlavně kulometu. Pak došlo k odpočítávání - decimaci a u koho se voják, stojící vedle kulometčíka ^{prstem} ~~pěstí~~ zastavil a výkřikem "Auf!" musel okamžitě vstát a odejít za ostatními zajatci. Decimace byla vykonaná!! Ten vále mne sedící muž se nadýchnul a pokýval hlavou. My ostatní jsme byli pak ve dvojicích odváděni postranním vchodem či východem z nádraží směrem k Balharu. Když jsme se přiblížili k hořícímu tehdy ředitelství drah pomyslel jsem si a nebyl asi jediný, že tam bude náš konec. Bránili jsme se příšernému horku, obešli jsme budovu v plamenech a dodnes mi není jasné, kde se ve mně vzaly takové úvahy o konci života. A právě s takovou duševní poruchou jsem se obrátil na muže, se kterým jsem seděl na kolejišti a čekal s ním na ortel. Nedivím se, že mu nebylo do mých úvah zasahovat. Myslím, že byl u své rodiny, mlčel, jen občas pokýval hlavou. Zabloubal jsem se do sebe, že se už nikdy neuvidím se svými nejbližšími, s nikým a ničím co mi tady na světě bylo tak blízké a milé...

V počtu údajně osmdesáti zajatců jsme prošli do Křížkové ulice k bývalým karlínským kasárnám, ve kterých pak sídlila naše policie. Tady u té zdi a nebo ve dvoře měl prý být náš konec -odstřel. Hodně dlouho jsme čekali na ten ortel a viděli jsme, jak se v oknech protějších domů občas pohnula záclonka a objevila se tvář některého občana. Až najednou to dostalo obrat! Neuvěřitelný! Na bok přijeli naši parlamentáři s bílým praporem a po nějakém jejich projednávání s německým velením nám oznámili, že jsme volní, že můžeme odejít! Později jsme se dozvěděli, že jsme byli vyměněni za stejný počet německých zajatců.

Marně jsem se po letech snažil získat od obyvatel protějších domů nějakou fotografii, protože jsme zahlédli fotoaparát. Většina propuštěných se vracela zpět do centra Prahy, jen několik nás se vydalo opačně, až jsme zůstali pouze tři a je škoda, že jsme se nepředstavili. S tím, vedle kterého jsem seděl na kolejišti a co jsem ho tak nesmyslně bavil jsem se taky rozloučil, ale později, když jsem si přečetl v novinách těch "5 minut před smrtí" jsem věděl, s kým jsem měl tu čest. Potvrdilo mi to i mých několik nesmyslů, které použil a dal je ^{omylen!} do úst německému vojákovvi, který jej v Lidovém domě zatýkal.../J.S./

Zamířil jsem sám k Vltavě, abych pak mo mostě opatrně přešel do Holešovic. Kupodivu nikdo po mostě nepřecházel a já došel až k barikádě. Měl jsem v úmyslu dojít d Dělnické či Tovární ulice, kde v internátu nazývaném Bambus jsem měl kamarády. Časem se mi vytratilo i to, proč jsem tam nepřechel. nejsem si jistý, ale snad tam bylo oznámení No pasaran nebo jiný důvod. Vrátil jsem se zpět a stoupal směrem k Bohnicím. Šel jsem hlavní ulicí, ve které stála dlouhá kolona německé vojenské vozby a jen občas se zvolna pohybovala do centra Prahy. To bylo pro mne zdrcující, vždyť oni nám tam udělají paseku!!

Byl jsem totálně fyzicky i psychicky zdeptaný, vyčerpaný a samozřejmě hladový. Udělal jsem několik kroků a najednou se dívám a co vidím?! U vrátek nebo vrat nějaké ohrady zahrady nebo spíš zdravotního střediska či zařízení seděla starší žena neo zdravotní sestra a vedleni velký hrnec bramboračky ! Ne, to není výmysl, opis bajky nebo pohádky, ale hmatatelná skutečnost ! Ta žena tam jistě neměla v úmyslu sytit německé vojáky, ale takových hladových a zpus- tošených běženců jako já bylo za revoluce jistě víc! První sousta po několika dnech ! Já si stále opravdově myslím, že to byla jedna z těch nejlepších polévek, jaké jsem kdy jedl, Ještě jednou díky!

Pociťoval jsem jakousi úzkost pokračovat ještě podél po zuby

vyzbrojené Schörnerovy armády, nevraživě z vozidel vyhlížejících a zamířil jsem nejbližší ulicí zase k Vltavě. Tam jsem se dozvěděl, kde naleznu převozníka, abych se dostal na protější břeh, který je mi přeci jen známější. Musel jsem počkat asi na plánovanou dobu plavby. Když se blížil večer, přibelhal jsem k roztockému nádraží s restaurací. Bylo tam hodně živo, většinu tvořili ozbrojení civilisté. Něco jsem snědl, zapil sodovkou a nepamatuji se byla-li to stodola, nebo jen zastřešený přístřešek, kde na zemi odpočívalo nebo spalo několik mužů po noční vartě. Možná, že tam už taky byl nějaký takový nechtěný turpista jako já, protože když si mne jeden ozbrojený muž prohlédl, samozřejmě přikývnul, že si tam někde mohu lehnout. Na prostřeném slámě jsem v rohu na několik hodin spravedlivě, ale lehce usnul. Ještě před rozedněním jsem usoudil, že jsem schopný další túry ve směru na Minice a Kralupy. Připadlo mi, že jdu po té cestě, po které jsem se vracel po náletu na Kralupy, kdy v té době taky vlaky nejezdily.

V té chvíli, když jsem se objevil ve dvřích obývané chalupy - matka z mého náhlého objevení se ve dveřích doslova zapotácela. I já se štěstím jsem upadnul na rychle mi bratrem přistavenou židli. Nebyl jsem schopný se zout ze šněrovacích bot, nohy byly oteklé, bolavé a tak m bratr musel na mých nohách boty rozřezat. To se mi ulevilo!

Ve chvíli, kdy jsem upadal do tolik potřebného spánku, tak pod okny zaburácely motory sovětských tanků!

Přemohl jsem se, vstanul a musel jsem vidět a společně prožívat tu radost našich lidí. Děti házeli na tanky právě rozkvetlé větvičky šeríku a tankisti to opláceli vyhazováním různých bonbonů, které získali v továrně v Podmoklech-Děčíně.